

(३१. ७) उग्रश्च भीमश्चेत्ययम् ततः परे^{१)} ये देवताविशेषास्तेभ्यश्च जुहोति अग्निं
 हृदयेनेत्येवमादिभ्यः (३१. ८-१३) । सं० ततः परेभ्य उत्तरकालं पठितेभ्यो देवता-
 श्चाङ्गेभ्योऽग्निं हृदयेनेत्येवमादिभ्यो जुहोति । तत्रापि अग्रे स्वाहा हृदयाय स्वा-
 हा । उग्रश्च मारुतो गायत्री विमुखसंज्ञा । मा नो मित्र इति च प्रत्यृच-
 मनुवाकाभ्याम् (२५. २४-३१) ॥ ६ ॥ सं० प्रत्यृचं पूर्ववदाज्यं चतुर्गृहीत्वा-गृहीत्वा जु-
 होति । अर्त्यां द्यावापृथिवीयाम् (३१. १३) ॥ ७ ॥ (१३. ३. ४. १) । सं० द्या०वी-
 भ्यां स्वाहेत्येतामाहुतिमर्त्यां जुहुयात् [ततः स्विष्टकृदादि] । स्विष्टकृदन्ते
 ऽग्निभ्यः स्विष्टकृद्भ्यः स्वाहेति लोहितं जुहोति यथावत्तम् ॥ ८ ॥ यस्मिन्यस्मिन्न-
 वत्तं तेनैव [पात्रेण] जुहोति । मा भूजुह्वा होम इति यथावत्तग्रहणम् । [देव० गो-
 मृगकण्ठेन प्रथमामाहुतिं अश्वशफेन द्वितीयाम् अयस्मयेन चरुणा तृतीयाम् तदा-
 हुतित्रयं स्विष्टकृदनन्तरमेव जुहोतीति प्रथमः पक्षः । अथ द्वितीयतृतीययोराहु-
 त्योः कालान्तरमाहुः] अश्वशफेन वानुयाजान्ते ॥ ९ ॥ जुहोति । वाशब्दो वि-
 कल्पार्थः । [देव० प्रथमाहुतिं तु स्विष्टकृदनन्तरमेव] । अयस्मयेन पत्नीसंया-
 जान्ते ॥ १० ॥ इमा नु कमिति (२५. ४६-४७) च द्विपदाः ॥ ११ ॥ (१३. ३. ६. ५) । सं०
 चकारादयस्मयाहुत्यन्ते षट् द्विपदा आज्याहुतीर्जुहोति । अतिरात्र उत्तमः
 ॥ १२ ॥ उत्तममहर्तिरात्रसंस्थं भवति । ननु चाह्नीनत्वादतिरात्रः प्राप्त एव किमर्थं
 पुनरुच्यते गवादीनां (१३) नाम्ना स्वसंस्था मा भूवन्निति पुनरुच्यते । सं० उत्तमस्तृ-
 तीयमहर्तिरात्रो भवति । तस्याष्टौ विकल्पानाहुः । सर्वस्तोमो ज्योतिर्गो-
 रायुरभिजिद्विजिन्महाव्रतमर्षोर्यामो वा ॥ १३ ॥ एते चाहुर्विशेषा भवन्ति । अतो-
 र्यामे विशेषमाहुः । अर्षोर्यामे तिरोऽङ्गीयेभ्यो रात्रिपर्याय उत्तमः ॥ १४ ॥ ति०भ्यो
 ऽवसितेभ्यः उत्तमो रा०यः चतुःस्तोत्रो भवति । [देव० तिरश्च तदहश्च तिरोऽङ्गः ।
 तिरोऽङ्गे रात्र्यन्तर्हितेऽहनि भवाः सोमास्तिरोऽङ्ग्याः तिरोऽङ्गीया इति ह्यप्रत्ययः] ।
 अग्निष्टे प्राजापत्यौ च ॥ १५ ॥ उत्तमाहुःसंयोगेन । उत्तममहः प्रकृत्य हि श्रूयते
 (१३. ५. ३. ११) चतुर्विंशतिं लभेतेति वचनात् । एवं चान्यत्रातोर्षोर्यामस्यातिरात्रि-
 का एव क्रतुपशवस्तद्विकारत्वात् । सं० [उत्तमऽएवाहुन्ययं विशेषः । अग्निष्टे यूपे